

Dissertationes Inaugurales Selectae

Redakcja serii
Edward Białek, Eugeniusz Tomiczek

Vol. 36
Anna Jaroszevska
Nauczanie języka obcego w kształceniu wczesnoszkolnym.
Rozwój świadomości wielokulturowej dziecka
Wrocław 2007

Recenzenci
prof. dr hab. Kazimiera Myczko
prof. dr hab. Jerzy Zybert

Projekt okładki: Przemysław Włodarczyk
DTP: Agnieszka Lachowicz

© Copyright by Anna Jaroszevska and Oficyna Wydawnicza ATUT
– Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2007

ISBN 978-83-7432-233-1

Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe
ul. Kościuszki 51 A, 50-011 Wrocław
tel. (48 71) 342 20 56, tel./fax (48 71) 341 32 04
www.atut.wroclaw.pl

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu
- Biblioteka Austriacka
pl. Piłsudskiego 5, 45-706 Opole
tel./fax 077/ 474 70 85, www.wbp.opole.pl/austriacka

Akc. K2 / nr. 19 / 09 / 3N

803.0 M4.

N 18 786

Spis treści

Wstęp	9
1. Wielość kultur wyznacznikiem współczesnej edukacji	15
1.1. Pojęcie i rola kultury w edukacji człowieka	17
1.1.1. Wieloaspektowość pojęcia kultura	17
1.1.2. Funkcje obcości i inności kulturowej	21
1.1.3. Pozostałe zmienne kategorii	25
1.2. Wielokulturowość vs międzykulturowość	29
1.2.1. Istota wielokulturowości	29
1.2.2. Międzykulturowość jako relacja kultur na pograniczu	34
1.2.3. Konsekwencje pluralizmu kulturowego	39
1.3. Rozwiązania edukacyjne w nowej perspektywie	46
1.3.1. Koncepcje edukacji wielokulturowej	46
1.3.2. Edukacja międzykulturowa	53
1.3.3. Współczesne nauczanie międzykulturowe	57
1.4. Świadomość wielokulturowa jako implikacja nauczania międzykulturowego w glottodydaktyce	65
1.4.1. Niejednoznaczność terminu świadomość	65
1.4.2. Definicja świadomości wielokulturowej	73
2. Charakterystyka rozwoju dzieci w wieku wczesnoszkolnym	79
2.1. Rozwój językowy dziecka	81
2.1.1. Pojęcie języka i jego rola w rozwoju dziecka	81
2.1.2. Akwizycja języka pierwszego	86
2.1.3. Przyswajanie i uczenie się języka drugiego	93

2.2. Uwarunkowania psychologiczne.....	102
2.2.1. Osobowość dziecka.....	102
2.2.2. Inteligencja, zdolność, pamięć i ich wpływ na proces uczenia się języków obcych.....	106
2.2.3. Style poznawcze oraz style uczenia się.....	112
2.3. Determinanty socjologiczne.....	118
2.3.1. Rola motywacji w rozwoju społecznym dziecka.....	118
2.3.2. Stereotypy i uprzedzenia a proces socjalizacji.....	125
2.3.3. Kształtowanie postaw tolerancji i akceptacji.....	130
3. Nauczanie języków obcych dzieci w kontekście rozwoju ich świadomości wielokulturowej.....	137
3.1. Kształcenie językowe dzieci w rysie historycznym.....	139
3.1.1. Nauczanie języków obcych dzieci w okresie od starożytności do końca XIX wieku.....	139
3.1.2. Tendencje w nauczaniu języków obcych dzieci w wieku XX.....	149
3.2. Uwarunkowania nauczania języków obcych dzieci za granicą oraz w Polsce.....	156
3.2.1. Wybrane koncepcje wczesnoszkolnego nauczania języków obcych za granicą.....	156
3.2.2. Polski model kształcenia początkowego.....	162
3.2.3. Nauczanie języków obcych dzieci w Polsce.....	166
3.3. Język obcy w wybranych programach nauczania.....	177
3.3.1. Cele nauczania języków obcych a założenia podstawy programowej.....	177
3.3.2. Problematyka treści wielo- i międzykulturowych.....	188
3.3.3. Założenia metodyczne wczesnoszkolnego nauczania języków.....	198
4. Rola języka obcego w kształtowaniu świadomości wielokulturowej dziecka w świetle badań własnych.....	211
4.1. Metodologia badań.....	213
4.1.1. Założenia, cele i problemy badawcze.....	213

4.1.2. Metody, techniki i narzędzia badawcze.....	215
4.1.3. Organizacja i przebieg badań.....	225
4.2. Analiza wyników przeprowadzonych badań.....	235
4.2.1. Analiza wywiadów przeprowadzonych z uczniami klas I-III szkoły podstawowej.....	235
4.2.1.1. Studium przypadków.....	251
4.2.2. Analiza rysunków dzieci w młodszym wieku szkolnym.....	259
4.2.3. Analiza ankiety przeprowadzonej wśród nauczycieli.....	295
4.3. Wnioski z badań.....	306
Zakończenie.....	319
Bibliografia.....	329
Wykaz form graficznych.....	363
Załączniki.....	365
Załącznik do punktu 4.2.1. Arkusz rozmowy wstępnej oraz stenogramy wywiadów.....	367
Załącznik do punktu 4.2.2. Rysunki dzieci uczących się w szkole języka obcego.....	433
Załącznik do punktu 4.2.2. Rysunki dzieci nie uczących się w szkole języka obcego.....	446
Załącznik do punktu 4.2.3. Arkusz ankiety.....	454